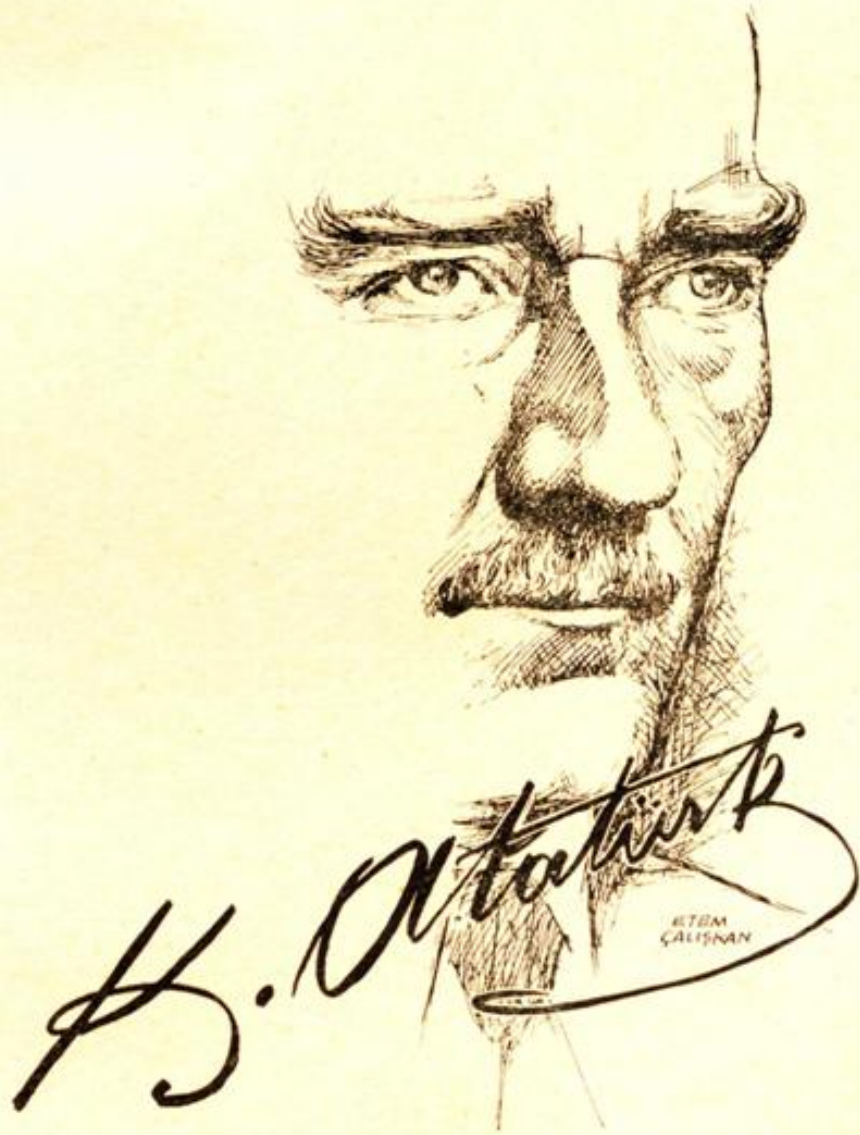

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

HALİM UĞURLU
FERİT CELAL GÜVEN
MEHMET SALİHOĞLU
CELAL ARABACIOĞLU
METİN ELOĞLU
ŞAHİN CANDIR
MAHİR ERSİN GERMEÇ
ÖZDEN PEKER
RUŞEN HAKKI
PABLO NERUDA —
ETEM OLGUNİL
YILDIZ AKINCI
BURHAN GÜNEL
CAHİT İRGAT
HASAN KAVRUK
SADIK DENİZ
FERİHA AKTAN
KENAN ERCAN
ATILÂ ÖZER
FAHİR DİNÇER
AHMET AKTAN
NİL METEOĞLU
MAK DİZDAR —
NECATİ ZEKERİYA
DALTON TRUMBO —
ENGİN AŞKIN
KEMALİ ÖGÜTÇÜ
ŞAHİNKAYA DİL
M. NİYAZI BAYSAN
ANIL MERİÇELİ
RAUF AYBEY
HÜSEYİN ATABAŞ
İSMET SEZER
ERTUĞRUL OĞUZ
TAYYİBE KARAGÖZ
PIYALE GÖNÜLTAŞ
OĞUZ SAMİ SEZEN
SENİYE FENMEN
AYTEN UYAN
AHMET KÖKSAL
AYHAN HÜNALP

güney güney güney güney güney güney

SAYI : 50

Yıl: 5

KASIM 1971

Cilt: 5

250 Krş.

Yitişinin 21. Yılında

ORHAN VELİ

Bu anış vesilesiyle bize, Orhan Veli'nin en yakınlarından biri olarak, ilgisini esirgemiyen kızkardeşi sayın Fûruzan Yolyapan'a çok çok teşekkürler.

M. Eloğlu'nun çizgiyle
ORHAN VELİ

KALDIRIM MÜHENDİSİ

Bir işte sürekli çalışmazdı ki.. Diyelim P.T.T.deki görevi. 3-5 ay. İkinci "memur" luğu da var ya; yerini, süresini bilene aşkolsun! Bir ilkyaz günü "istifaneme" sini verip babasıyla kardeşiyle buluşmuş, Çankaya'ya doğru ağır ağır tırmanıyorlar. Raslantı bu ya, bir aşna sökün etmez mi.. "Merhaba"laşmalar falan filân. Ne ki, Veli bey epey kızgın Orhan'a. Öbür dost da aksi gibi. "Mahdum neyle meşgul?" diye soruvermez mi? Yanıt hazır: "Kaldırım mühendisi.." Öbür baba dostu da boş mu bulunmuş ne:

— Ooo, maşallah maşallah, daha nice muvaffakiyetlere!

ÖĞÜT

Yine bir "ailevi" gezi. Yine sus-pus Orhan. Son "memuriyet"ine de dayanmış bir gün önce "istifa"yı. İşli ışıllı bir mayıs gününde geziniyorlar. Ankara'da. Baba değil mi, elbette öğütleyecek oğulcağzını: "Ev-lâdım, delikanlılığın helâl olsun ya; şu işleri, hani şiir miir gibi oyalantılarını saat 5'den sonra, ve de cumartesileri, pazarları yapsan olmaz mı?" Orhan, ertesi gün, İstanbula "hareket" etmiş.

YARIŞ

Sarıyer nere, Vellefendî nere? Tutku bu ya, Orhan da atyarışlarını izlemeden edemiyor.. Ne ki, para-pul alabildiğine kı-sıtlı; yol harçlığı bile; vapur bileti gidüş dönüş alınıyor usluca! Kızkardeşiyle gidiyorlar bir pazar ikindisi, Orhan oynayacağını oynuyor paracı gücünce ve koşu cunası bitimi dönüyorlar. Trenden vapura aktarmayla mı? Elbette, "Şurda azıcık bekler misin?" diyor Orhan, kızkardeşine. Çayır-çimen üzre yarım saatçik ve Orhan pı-rıl pırl bir taksiyle sökün ediyor. Versin e-lini Sarıyer. Son "ikili"de tutturmuş da!

ÇARÇABUK

Boğaz'da bir lokantadalar. Kalabalıkça. Akşam eşîği. Her kafadan bir ses çıkıyor. Kalkıyor Orhan sudökmeye gidercesine. Sofrada içkiler dizili; o cânım levrek bu-gulamalar, çobansalataları, pavuryalar, hünkârbeğendiler, daha da bilmemeler tezgâhtan çıkmak üzere.. Neyse, Orhan'sız "şerefe"leşiyorlar epey süre. Uzatmıyalım, kalkmalarına yakın bir "yıldırım" telgrafı geliyor tâ Ankara'dan: Afiyetler olsun. ORHAN VELİ, Meğer 19.30 uçağında önce-den yer ayırtmış.

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

Baba, oğul, kız yürüyorlar yine Boğaz'a bitişik kaldırımında. Nedense bir içe kapanıklık. Oysa habar mı bahar ortalık. Orhan'ın az eskice, daracak cekedi omuzun. da. Veli beyin glyimi derli toplu. Fûruzan'ın damalı etekliği üstünde yepyeni ve mavimsi bir hırka. Akşam iniyor. Canı sıkılıyor Veli beyin: "Oğlum, duydum ki yine bigeyler kıvrırmışsın. Adı "İstanbul Türküsü" müymüş ne.. A Orhan, kendi yoksulluğunu nice översen öv; ama benim günahım ne?"

Ölümünden sonra da şöyle deyivermiş babası: "Hey gidi, gerçekten şairmiş Orhan'cığımız.. Bizim sülâlede böylesine ke-tum kişi pek yoktur ya..."

KOF SİMİT

Köprü'de vapur beklerken midesi kazınıyor Fûruzan'ın. Sımsıcak içi boşumsu simit tablalarıyla dopdolu ortalık. Ağbisi hiç oralı değil. Denizin bulanık, martısız bozulğna dahp gitmişçesine.. Kurukalabalıklı vapur birikintilerine.. Para-pul? Vapur bileti Sarıyer'e gidip-dönme'li ya, ayrıca 25 kuruşu var Fûruzan'ın. "Ağbi, bi simit alıversene şurdan." Birinin yaşı 15, öbürünün 26. "Bende hiç bozuk yok." diyor Orhan; oysa gerçekten -ayıp değil ya meteliği yok. Ve bir simit uğruna çil çil 25'lik bozuluyor!

ECİNİNİ

Üç katlı koskoca yah. Baylık. Orhan delikanlı. Elektrik yok yalıda; fitilli gaz lâmbalarıyla ısıtıyorlar ortalığı. Gece basınca da minik "idare"ler. Bıyıkları yeni terlemiş Orhan'a alabildiğine bir "oyun" tutkusu.. Ve tam geceyarısı GÜM! GÜM! diye bir ses ve ev halkı ayağa kalkınca ak örtüye bürünük bir "ecinni".. Orhan!

KASIMSA

**Kasımsa, tedirgin bir gökyüzüne konuktur
Hergün biraz kapısını Mayısılara kapatan.
Yalnızlığa en yatkın, ölümlere en uysal.
Durup durup kaybedilmiş savaşları anlatan
Çok eski anılarda silikleşen bir kral!
Kasımsa en belirgin somutlaşmış yokduktur.**

**Kasımsa, saçaklarda umutsuz direniştir,
Gözlüklere değdikçe buğulu duygusalık!
Sokaklarda ürperti, evlerde dalgın kuştur..
Çocuklarla ilişkisi epey karışık.
Hüzzam bir şarkı gibi yaşlara dokunur
Kasımsa ağlaması kurumuş tükeniştir..**

**Kasımsa, yüreklerde kara bir yastır, büyük.
Bir sevgidir, yüzyıllar geçtikçe çoğalacak.
Yarı-inik bayraklarla bir auştur, duygulu..
Devrimlerdir, eskimeden yarınlara kalacak!
Çelik güçlü bir gençliktir, "EMANET"e saygılı.
Kasımsa Türkiye'de buram-buram ATATÜRK!..**

Şahin CANDIR

FOLLUK

Desen : Özden Peker

ÜÇ ŞİİR

Metin Eloğlu

Mahir Ersin GERMEÇ

Bebek onandı. Fakat o suçlu değildi. Hep anası olacak kaltağın yüzünden oldu bu. Zorladı erkışıyi, iyiden bunalmıştı, gıcışmıştı orospu, Kancık it kuyruk bularsa erkek peşine düşer elbet. Doğrusunu isterse, biz de işin aslına sonradan erdik.

Geçen bahar, Celil'le Ürüfen keçil güdüyorlardı çaltılıkta. Dumanlı, puslu bir gündü. Hava epeyce ayazdı, sertti. İkisi de üşümüş, renkleri uçmuş, burunları morarmıştı. Kuşluğa doğru davayı çaltılıktan indirip Seki tarla'ya toparladılar. Ortaya bir ateş yaktilar. Kuru çaltı dikenlerini bastılar ocağı. Çahlar çatırdadı, yalınlandı, köz oldu, kül oldu... Yalınlar kıvrıldı savruldu karıştı pusa dumana. Çocuklar ısındılar bir iyice. Gevsediler, rahatladılar, zevklendiler bayağı. Celil bacaklarını ateşliğe gerip, elindeki çahıyla közleri karıştırarak söylendi:

— Ürüf lâ, şindi birez patatis olsa da gömsek şuraya. Ne güzel olu değel mi?

— Ne ya la Cello.
— Ya da yımırta... Sen heç küle yımırta gömüp yedin mi Ürüf?

— Yoh.
— Yaa?
— Vallaha yemedim la.
— Olsa?
— Yerim...
— İstersen olu.
— Nasıl?
— Ben, davarlara baharım. Sen şindi in. Beşon yımırta aşır gel. Geç galma emme. Kimlerin tavuğu yımırthyo biliyon değel mi?

— He he, biliyom Cello, deyip yekindi kalktı Ürüfen. Isıkla bir türkü tutturup köye doğru seğırtti. Celil peşinden haylıyordu durmadan:

— Geç gahyım deme loon Ürüff. Tezcek döön.. Çabık geceel...

Ürüfen o karar indii köye. Niyeti üçbeş yumurta aşırıp hemem davarın yanına dönmektii. Kimseye görünmeden, bahçenin içinden ağaçların arasından süzülüp Murtaza dayıların ahırına daldı. Ahırın kapısı yarı açıldı. Sidiğe mayısa bata-çık mehnilerin yalakların içinde folluğu aramaya koyuldu. Gözleri karanlığa henüz alışamamıştı. Kapının kıyışığından sıran ışıkla önünü zor görüyor, atı ineği ancak seçebiliyordu. En dipteki boş mehninin içini elleştirirken "rap" diye bir şey pırladı kolları arasından. Kapının dibinde durdu. Silkindi. Işığa karşı var gücüyle çığırdı. Nasıl da çacuk çabuk "gıt gıt gıdak, gıt gıt gıdak" diyordu. İrkildi, şaşaladı Ürüfen, birhoş oldu. "Bu soyka beni ele verecek" dedi içinden. "Follukçu" ya çıkacak adım köyde. Yımırta hırsızı diyecekle... Anam duyarsa, mihtar... Öğretmenim... Vişş, ya yahalanısam.. Utanmadın mı lan, onbeş yaşında gazah gadar oğlan... Elin ahırına.. Bir anda bir sürü soru sıraladı kafasına. Avuçladığı üç yumurtayı gerisingeri çarptı folluğa. Kavradı folluğun içini bir kez daha. İlk ve vicik vıcıkta şimdi avuçları. Mehniyi baştan başa taradı, sıvadı sildi ellerini. Tez olup kaçmak istedi.

Ahırın ışığı bir an söndü, yandı. Gıdaklama durdu. Bir karaltı daldı kapıdan içeri. Bir iki adım attı. Ellerini böğrüne dayayıp folluğa doğru söylendi:
— Kim va lan orda? Neş görüyon lan, he?..

Ses vermedi, sustu pıstırdı Ürüfen, mehninin dibine sığnendi. Murtaza dayının gelini iyice sinirlenmişti. Ağzına geleni boşaltıyordu folluğa doğru.

— Lan, mını eşşek ikesicenin oğlu, heç utanmıyon mu lan? Ürüfen sığnendiği yerden kafasını uzattı,

— Sıs gız, dedi, ağzım topla, garı başına... Nolmuş yanı ahırına girdikse?
— Anağnki olmuş!
— Seninki olmuş!
— Ulan gelisem gösteririm sana.
— Geel.. Gel de göster ba-

ÖTE

Ben bir şeytanıtırnağıyım,
Halk ötesi ellerde..

GİZ

Sevi tuz
Yarınca tüm düşlere şimdiden ekili
Ama dağbaşı ama göl ama tarla çorak
Defolup gidesim geliyor
Hiçliyebilsem seni.

EMZİK

Su dağı emziriyor akça bulut altında
Dağ da suyu a çocuk
Köstebekler yavrularını emzirmez gibimize geliyor
Sanki binbir memeleri yok.

Gele gele insanoğlu
İnsanı emziriyor.

Doğrusu bu.

kiyim, nasılmış!

Sümbül gelin öfkeyle atıldı Ürüfen'in üzerine. Bir elyle ağzını burnunu ovaladı. Ötekiyle orasını kavradı, çekti ovuşturdu. Boynunu omuzunu ısırıldı, dişledi hırsla arzuyla... Karşı koyamadı Ürüfen. Davransa üstünden atar, tez kaçabilirdi. İstemedi. Canı çekmedi.

Sümbül yirmibirinde, irikiyim, güçlü, ateşli bir kadındı. Köyde erkışilerin içini gıcıklar. Çekiciydi. Ama kimse kötü gözle bakmazdı. Murtaza dayıların namusu derler, asker karısı diye çekinirlerdi. Bir bakıma erkekten yana şanssızdı Sümbül gelin. Kocasını olacak Şeremet efendi evlendikten üç gün sonra İstanbul'a gitmiş, bir bankaya kaplanmıştı. Askere çağırıldığında köye dönmeden doğrudan şubeye teslim olmuş sevkedilmişti. Teskeresine daha koca bir yıl vardı. Sümbül kendisini işe vermişti. Hırsını çalışmaktan, sırtıyla saman taşımaktan, ot odun çekmekten alıyordu. Olmuyordu. Günden

güne hırçınlaşıyor huysuzlaşıyordu. Şeremet yanında olsaydı bu denli ünlenmez, dikleşmezdi. Şeremet akşam sabah alırdı altına, ufalardı kemiklerini canı sıkıldıkça, canı çektik. ce. Canını çıkarırdı...

Sümbül, Ürüfeni gönlünce ufalarken bir yandan da küfürle karışık mırıldanıyordu, ofluyor ofluyordu.

— Elin ahırına girmek nasılmış annadın mı şinci, he?

Ürüfen korkuyu, şaşkıyı bir yana atıp, tatlı bir tehdit savurdu:

— Gız Sümbül, saçlarını elime bi dolarsam...

— Dola bahıyım, Dola da göre.

Sümbülün sesindeki öfke hep, ten gitmiş, hırs yerini his ve arzuya bırakmıştı.

— Ne duruyon lan. De dolasana...

Ürüfen uyandı iyiden yüreklenmiş erkekleşti. Kavradı saçlarını örgülerin kökünden. Ve... Deviriverdi Sümbül gelini altına....

DİZİN

Metin Eloğlu

Son 50 Şiiri

Ara Güler'in resimleri,
Orhan Peker'in desenleriyle
yakında çıkıyor.

Güney Yayınları : 6

Pablo Neruda

Bu yılın Nobel Edebiyat Ödülü'nü Şili'li ünlü ozan Paplo NERUDA'ya verdi İsveç'li yetkililer. Neruda, şindileri Fransa'nın Şili Büyükelçisi. Doğumu 1904'deki ozanın öz adı Dogusto Ricardo Eliecer Neftali. Biliyoruz, bir yarışma değil bu; bilimsel-sanatsal acımsal çalışmaların başarılı kişilerini doğal bir kutlama "vesilesi." Türlü açılacak çatışmalara neden olan bu ödüllemlerin kuytuluklarında durmuyalım. Bizden Yaşar Kemal'in adı bile aday listelerine girmişti. Neyse.. Öksüz, yetim büyümüş Neruda. Ama yüksek öğrenim yapabilmek olanağını bulmuş: Santiago Üniversitesi'nin "felsefe" bölümünden "mezun". Beaudler'i, Rimbaud'yu seviyor ülkten. Derken, ülkesinin siyasal görevlerinde sorumluluklar alıyor: Birmanya'da Seylan'da, Singapur'da, Cava'da, Arjantin'de.. 1930'da Bn. Mathilde'yle evlendi. 1937'ye değin de "konsolos"luk yaptı İspanya'da. O sıralar, "İçsavaş" daki tutumu kınandı; görevinden alınışından sonra Paris'e gidip, en gözde ozanlarla ilişkiler kurdu. Diyelim Aragon'la, Nâzım Hikmet'in de dostudur.. Sonra ülkesinde kurulan

yeni yönetimce yine işbaşı yaptı. II. Acun Savaşı'nda Meksika'ya atandı "başkonsolos" olarak. Derken, "senatör" oldu 1945'de. Candaş Gonzalez Videla'nın amaç, erge değiştirivermesi sonucu, dağlarda gizli bir yaşam sürdürmek zorunda kaldı. Ve kaçtı Avrupa'ya; Fransa, İtalya, Rusya, Çekoslovakya, Çin... Ülkesi dengeli bir düzene eriştiğinde döndü; Şili'liler içtenlikle, coşkuyll karşıladılar onu. 1953 yılında "Stalin Barış Ödülü"nü almıştı. En üginc

Hiç baktınız mı, nasıl görünür
Buzlu camlar ardından sokak?
Belki güzel değil, ama eğlenceli
Boyna çoğaltmak sivileceleri.

Tırnakları uzadıkça kedileşen
Isıran buzlu camlar ardına.
Bir yerlerden - o eski sandıklardan
çaktıkça bıçak
Kemiğe dayanmadan kınma.

Yok boyna körlüğü sürdürmek
Bıçağı bilemek ekmeği düşünmeden.
Belki sokağa gün düşecek
Çekilseniz pencereden

Çekilseniz herşey yerli yerinde
Tıkr tıkr kurulu düzen.
Bir oyundu oynadınız - bitti
Ama korkak ve çekingen.

Ruşen Hakkı

yapıtları şunlardır: Residencia en la Tierra, La Furias las Penas, Espana en el Corazon, Tercera Residencia, Canto General, Todo el Amor, Las Uvays el Viento.

Toprak, Deniz ve Yaşam

Yıldız AKINCI

ULUSAL KÜME

Ben o'yum,
İplenmiyen hiç;
Şu kümeden biri.

Soludukça güçlenen;
Sağırılığı incelten bir solukla;
Vız belip tarıs giden;
Oralı bile olmam,
Fıskırım boyna,
Işık mışık beklemeden..

Göçüp gidivermek acılı,
Bir tohumcuk bırakıverir ille de..
İlk yazlar elbet döngeri eder;
Çağırırsa ulusal küme.
O kez erişir toprak verimliliğine;
Yorgun avuçlar mınıklar demirsi dağı.

Yitikliğin bağrımdan çıkagelir dipdirilik.

Pablo NERUDA

Türkçeleştiren : Etem OLGUNIL

SEVGİ; yonuk yüzlü, sıvacık bakışlı,
hem de, iricek elleriyle toprağı, kazması
adamın. Aldığı güç, onda eriyecek, boş elle
dönmeyecek gerisin geriye. Bunu biliyor.
Çalışacak, Umutları mevsimlerce boyata-
cak.

Gecenin ayazı. Fenerlerin donuk ışığı.
Kara toprak sızırılıyor iki yana. Toprak
kokusu burcu burcu. Tek - tük pamuk ko-
zalarıyla süslü tarla, denize dek uzanı-
yor. Beyazımsı yeşillikte zeytin ağaçları,
yüce bir susku içindeler.

Traktörün homurtusu bir yaklaşıyor, bir
uzaklaşıyor. İnsan çalışıyor, gelin de görün:
Alintileriyle kazanmak bu işte!.

Deniz, esrik suskunluğuyla bakıyor san-
ki; yıllar yılı, geceleri tanık olduğu bu uğ-
raşından usandığı belli. İnsan aynı insan;
hemi o, çabalarıyla ekmeğini taştan çıkara-
ran. Amaç bir, aşama yok, düzey aynı
düzey.

On yaşlarındaki ikizlerin yaşama güçle-
ri, sayrılı babalarından kuşandıkları so-
rumluluk yükü; çağ öncesinden buyana
gücünü yitirmemiş yaşlı kurdu ister iste-
mez uygulandırayor.

Yaşatları büyük kentlerde mışıl mışıl
uyurken ve de gece güne kavuşurken, dağ-
dan odun getirecekler. Güneş yükselip tüm

sıcaklığıyla enselerini kavuruncuya dek
tariada toprakla cebelleşecekler. Çocuk
diyebilir misiniz siz, Ömerle Hüseyin'e?

Okuma istekleri bir tutku yüreciklerinde
gün gün büyüyen bir sevi. Bunca çektikle-
ri sıkıntıya, onulmaz yaşantıya karşı ör-
nek çocuklar. Okulda zıp - zıp, koşmaca,
körebe oynayacaklar kuşkusuz. Bir yerde
gerçek çocukluk duyguları kıpır kıpırken,
yaşlarına bakıp "çocuk" diyemiyeceğiz Ö-
mer'le Hüseyin'e.

Yıldızlar çağ ötesinden ışıyacak, deniz
kınıyacak, toprak sürülecek, ekilecek.
İkizlerin ruhlarında yüce bir onur. Yüzle-
rinde, evin erkeği oluşun somut çizgileri.
Yaşamı yürekten karşılayacaklar, gülümse-
yerek, işten...

YAŞADIM
Cahit Irgat

yayımlanmamış 30 şiiri
kendii desenleriyle
yakında çıkıyor

Güney Yayınları : 7

mektup

Burhan GÜNEL

Yaşı yetmiş bulmuştu ya, bu işi olsun becerebilirdi. Oturacaktı camın önüne, parayı alıp ekmeği verecekti. Hepsi bu.

— Yapabilir misin? dedi göbekli adam.

— Niye yapamayım İhsan Bey? Yaparım tabii.

— Öyleyse yarın işe başla.. Hadi görüym seni bakalım. Bundan sonra burası sana emanet, Fırını kendinin bil, tamam mı?

— Sağol İhsan Bey.. Allah ne muradın varsa versin..

İhsan Bey'e yaşlı adamın eski bir tanıdığı anlatmıştı durumu. "Kırk beşine kadar, nerde akşam orda sabah gönlünü eğlenirdi. Babası babamın iyi arkadaşıydı. O ölüncü bu da har vurup harman savurdu. Öteki kardeşleri topraklarına katarken, bu, elinde ne varsa sattı. Sonunda bir de evlendi mi... Hem de şöyle zenginim.. böyle ailenin çocuğuyum, diyerek!.. Kadın gençliğini bunun yoluna harcadı vallahi. Gül gibi de kadındır yani Allah için söylemeli. Yıllarca evinin hem anası hem babası oldu. Beş tane de çocuk doğurdu mu.. Adam ömründe hiç çalışmamış. Hazırdan yemiş hep. E, o günler nerde? Şimdi hazırdan geçindirecek ne toprağı var, ne parası. İş ararlar beğenmez, eğer bulunursa. Artık yaşı da çok ilerledi, ha deyince iş de bulunmuyor. Durum bu İhsancığım. Madem ki senin de böyle birine ihtiyacın var... Hem büyük sevaba girersin..." demişti.

Adamın başka bir iş yeri daha vardı. Demir alım satımıyla uğraşıyordu. Ocakçı ekmekleri pişirip hamurcular da ona hamur yetiştirirlerken, birinin de pişen ekmekleri satması gerekiyordu. Adam kendisi yapabiliirdi bu işi. Ama fırına uğrayacak zamanı yoktu. Ağırılık öteki işteydi, ondan daha çok kazanıyordu. Bu durumda fırına da güvenilir birini bulmak gerekiyordu. Hem akşamlara kadar orada oturup terlemektense, Osman Efendi gibi kahve artığı, ev fazlası birini bulup, az bir parayla bu işi yaptırmak daha iyiydi. Fakat, Osman Efendi'den önce işe yarar birini bulamamıştı. Bir aydan fazla çalışsan olmamıştı daha. Kimi bulduysa; ya parası az diye terkmişti işi bulduğu adam, ya da çekmedeki paraları, gelip onlar gibi aralarında çalışmayan patrona vermeye gönlü razı olmadığından, çalıp kaçmıştı. Namuslu adam bulmak o kadar zordu ki ona göre bu zamanda, Osman Efendi'ye bağladı umudunu. Ama bunu belli etmedi. Osman Efendi namazında niyazında adamdı. Adam öyle söyleyip hayatını anlatmıştı memleketlisinin. "Artık eski günahlarını sildirmek için ibadete başladı.." deyip gülümsemişti. Böyle olunca da, çalmazdı, bir; hiç bir işe yaramadığı için fazla para isteyemezdi, iki!..

Patron başını salladı, "Bu iş olur.." gibilerden.

— Sabah altıdan önce fırında ol e mi?

Desen : Hasan Kavruk

Sadık Deniz

63

gün olur anarak toprağı gelirsene selviligiime sevimi fışıldayarak kulağından öpeceğim kulağlarında yine küpe çiçekleri açacak

vuracağım memelerinin ucundaki yalnızlığı yüzümü ne güzel göğsünün ak mürekkebi kirletecek

kocalırsan özlemim baston olacak eline yastığının çekimi başını koyduracak mezarıma

unut kıyamet günü meleğin üfleceği boruyu o ilk ve son kez benim son soluğumla öttü

bir soluk yaşamak amacıyla katlanırdık bin acıya niye buradayım bu kuru kalabalık ne anlamadım gitti vermiyor yeşil yosun taş içinde kök izi

— Hiç merak etme İhsan Bey, erkenden gelirim..

İçi sevinç doluydu. Eve koştu. Coşkuluydu.

"Bu sefer iyi bir iş budum işte. Artık iş bul, iş bul diye bağıramıyacak Pakize de. Çok şükür sana yarabbi.. Ay başında bir ayakkabı alırım ayağıma. Bir de pantolon. Ayağımdaki çok eskidi. İkisini de bit pazarından alırım. Ucuz olur. Tütün sarmaktan da bıktım. Bundan sonra hazır sigara içerim..."

Omuzları dik, adımları sağlam, düşler içinde, koşturarak yürüdü. Kapıdan girerken bağırdı:

— İş buldum Pakize!. İş buldum...

Kadın kucakındaki fasulye tepsisini bir yana bıraktı. Elinin birini yere koyup dayanarak kalktı. Gözleri merakla parladı.

— Ne işi buldun Osman Efendi? Doğru mu söylüyorsun?

— Tabii doğru. Ne sandıydın ya? Hani bir terzi Nuri vardı ya.. Ona uğradıydım sabah çarşıya indiğimde.

Kadın sabırsız, kocasının bir çırpıda anlatmasını istiyordu.

— Şu Konya'lı Nuri değil mi? Eee?

— Onun bir arkadaşı varmış. Fırıncı dediysem, etli göbekli adam, kendi fırıncılık yapmıyor. Balık pazarının karşısındaki fırının sahibi, Nuri ona söylemiş. Böyle böyle demiş, burda işsiz bir hemşerim var benim demiş. Durumumuzu anlatmış. Büyük oğlanı dememiş çalışıyor diye. Biliyor zaten onun bi boka yaramadığını. İstambolda karı kız peşinde koşmaktan para gönderemediğini biliyor. Sonra adamla konuştum. Yarın sabah işe başlayacağım. Beni erken kaldırın ha, ilk günden geç kalmayım bari. Her gün dörtte uyanıyorum ya, bir akşilik olur kalkmam filan...

Kadının ilk andaki sevinci giderek yerini kuşkuya bıraktı.

"Bu işin de hakkından gelirsin evelallah.. Nasılsa aptal bir avrada sahiptin. Senin yerine

Sonu 13. sayfada

BİR DALDA İKİ SALINCAK

Yürümüş otlar dizine
Kentin ışıkları gözüne
Herkes cümbüşüne sazına
İlmik senin boğazına.

Vardı elbet bir merhaban bu kente
Geldiler gördüler mi sallandığını acaba
Salıncaklar kuruldu şimdi başka ağaca
Dirin kaçça ölün kaçça?

Ne dört kitap, nice mezhep, nice din
Bu ağacı insana insan diye gösterin.

Cahit İRGAT

FERİHA AKTAN ile...

Istanbul'un Üsküdar'ında doğmuş, 1924'de, Ortaöğrenimini Kandilli Kız Lisesi'nde sürdürüp yine İstanbul Üniversitesi'nin Edebiyat bölümünü bitirmiş. Evli; yetişkin bir kızı var: Işıl; o da aynı üniversitenin İngiliz Filolojisi'ni bitirme çabasında. Eşi de kendi gibi "banka" görevlisi. Şiire tutkunluğu ilköğrenimden buyana sürüp geliyor. İlk betiği KUYTU'da topladı bu uzunca dönemden seçtiklerini. Çok okuyan, okuduklarını süzümleyen bir kişi. Yeni, yüklü, ilginç bir betiğini daha önümüzdeki yıl içinde sunar umundaysız.

★

— Sizi şiir sevgisine iten nedenleri anıyorsunuz musunuz?

— Aydın bir çevrem vardı. Ayrıca, anneannemin etkisini de yadsıyamam. İlk şiir yazıştımdaki ürpertiyi hâlâ duyuyorum. Güzele yakınlık işte....

— Bir şair yazdıklarını niye ille de bekleme ister? Niye yetinmez dergilerde varoluşlarıyla?

— Şair kişi yazıp beğendiği tek şiirle de doyabilir ya; dergilerde yayımlanan şiirleri zaman rüzgârında savrulup gider; bunları bir kitapta toplamak olumludur bence.. Güvenilir, yoğun, tüm bir sunuş.

— Şiirden öte sanatsal eğilimleriniz, sevgileriniz?

— En büyük tutkum şiir ya, müziğin her türüne de yatırım. Öncelikle Beethoven.

— Evlilik iri, ayrıntılı bir sorun. Bu konuda sanatçı doğal verimini nasıl sağlayabilir sizce?

— Bence bir sanatçı doğal verimini her ortam içinde sağlayabilir. Ancak, bu işlevin, yaşantısının her ânını özenle izlemesini kaçınılmaz bağını gözönünde tutarak.. Benliğine özel bir yer ayırması da çok önemli elbette...

— Diyelim, şiir yasaklansaydı, hangi sanat dalını yeğlerdiniz?

— Şiir yasaklansaydı yine de yazar ve suçlu olmayı yeğlerdim.

— Şiirlerinizde genellikle "ben" diyor sunuz. BEN'le BİZ arasındaki kesin ayrımı nasıl tanımlayabilirsiniz acaba?

— Şiirlerimde sık sık BEN sözcüğünü kullanmamın nedeni, kendimde tüm insan-

lara "biz"liğimizi eklemek kaygısından belki de.. Dışa baktığımda, onlarda yine kendimi gördüğümü söyleyebilirim. Bu açıdan yorumlarsak, BEN ile BİZ arasında önemli bir ayrım yok.

— Yan uğraşlarınızın şiirinize olumlu ya da olumsuz etkileri?

— İş çevremdeki ilintilerin şiirlerime katkıları hiç olmaz olur mu? O yöreden gelen bir renk, ses, "mimik", davranış bende verimli bir etkiyi sağlıyor. Şunu özellikle söyleyebilirim ki, anladığımca yan uğraşlarım beni hergün daha bir yeniyeye, ilginç'e götürüyor. Güzele de...

— Evliliğin sakıncaları neler olabilir bir sanatçıya?

— Evliliğin, daha doğrusu, bilinçli bir yanyanalığın salt sanatçılar için değil, kimselere sakıncalı olamayacağı kanısındayım.

— Şiirsel gidışatınızda şimdiki tutumunuzu epey değiştirecek tasarılarınız, denemeleriniz var mı? Yoksa, bu çizgideki direnişinizin özelliklerini özetler misiniz?

— Şiirsel yönden kimi özenlerim var elbet; sözgeşi, "mitoloji" ye eğilim.. Bu girift masalımsıhkları gündüz sorunlara uygulayarak yepyeni bir şiirsel "sentez" kurmayı düşünüyorum hep...

— Sanatsal yaşamınızdan ilginç bir anı?

— Çok ve değişik.. Hadi, anı anımayalım da, şu ilk betiğimdeki şiirlere bakıştımdaki yadırgamayı söyleyeyim, yeter mi?

YAZIK

*Türkü söyle filân diyorsun
söyliyemem yüreğim ezik
beklettin gel filân diyorsun
gelemem yol bozuk
e ne zaman filân diyorsun
bilemem ne yazık.*

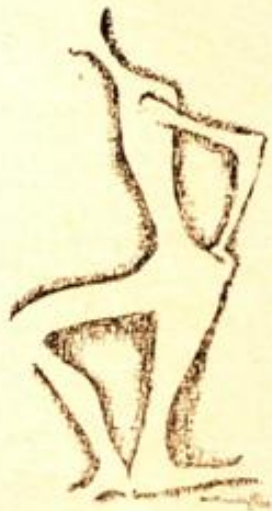
ÜZGÜSÜDÜR ÇOCUGUN

*Ben iyi şeylerin yalnızca değindiği çocuk
güzel bir gün görürüm uzansam sözde benim
ebrulu suların koynunda kıpırdar yeşil
şurada bahar durmuş kapısında gözlerin
mutluluk bir tüydür soluk alsam gider*

*ben iyi şeylerin yalnızca değindiği çocuk
saçlarımın ucunda uçurur ellerin
seni şurama alacak olsam beş kere beş
en az o kadar çarpıp yüreğimin
sonra bir gemi kalkar Akdeniz'den kuzeye*

*ben iyi şeylerin yalnızca değindiği çocuk
uğramış oldu aydınlık odama geceleri
bir gülü bütününüyle okşayacak olsam
dökünür baştan başa büyür dikenleri
kan oturmuş ellerimle bu kaçınıcı yolculuk*

*ben iyi şeylerin yalnızca değindiği çocuk
nabız atımı boyunda gelir sevinçler
titreyen ağaçlarda yapraklardır benim gibi
bir bulut geçer gözlerinden açarım kollarımı
gelen bakırım yan çizer giden gülümser.*

Kenan ERCAN

Desen :
Atilla Özer

Fahir DİNÇER

Eşlerinin Gözüyle: SANATÇILARIMIZ

AHMET AKTAN'ın Gözüyle Feriha Aktan

Suskunca, İçin için gülümsüyor. Kıvrık saçları hiç dökülmemiş gencecikliğinden. Nedense kızanıyor çevresel çıkıntılara. Öylesine kendine özgü bir yaşam acunu var ki.. Yemek yapmasını sevmemiş. Bir sahana 5 yumurtayı beraberce kırıyoruz; oysa eşinin, kızının elvan elvan aşları sofradan taşıyor... Esmer, Sesi güzel ama, zorla söyletebildik bir türküyü! Söylemişiz, incecik perdeleri güzelim bir sokağa bakan bol çiçekli, kalabalık odada. Ben dirhemini tadmamı ya, rakı bitti. İyi, gece ineli oldu epey...

NİL METEOĞLU

— Eşinizin sanatçılığı kıvandırması ya da tedirgin etmiş midir sizi?

— Şöyle diyeyim: Eşim ilk kez okuduğunda şiirlerini bize, onun gözlerindeki mutluluk ışıltısı beni de kızımı da etkilemiştir. Onun gönenmesine katılmamak el de mi?

— Nedense sanatçı yönünüz, çalışmaları yok. Hayıflanıyor musunuz?

— Şimdilik hayır.

MAK DİZDAR'dan iki şiir :

Y Ö N

Yukarıda dikmen yıldızı
Saman yıldız aşağıda

Ötelerde kuzey yelleri
güney yelleri şurada
kim gösterecek bana
sevgiye götürecektir yol hangisi
hangisi ölüme açılan yol?

K A Y N A K

Ayrıldım parçalara
aktım
çaylara
derelere
denizlere

Şimdi buradayım

Şimdi buradayım
kendimden habersiz
ağrılar içinde
acılar içinde

Kendi kaynağıma
nasıl döneyim, nasıl ?

Türkçesi : Necati Zekeriya

Mak Dizdar (1914 - 1971) yıllarında yaşadı. Uzun yıllar Saray Bosna'da çıkan "Jivot" (Hayat) dergisinin başında bulundu. Yugoslav ozanların en ünlülerinden biriydi.

— Bir yanyanalıkta, sanatçı yapıdaki kişiyle geçinebilmenin zorlukları neler olabilir özel açınızdan?

— Zor bir soru.. Evliliğimizin olgunluk çağındayız. Genççe evlendiğimizden, birlikte büyüdük sayılır. Bu uzun dostlukta sanatçılığını ayrıca değerlendiremem. Genel olarak insanlık, iyilikçi bir kişidir. Hatta kimi kez aleyhine bile olsa.. Toplumsal ilişkilerinde kaçınır "huzur"suzluk doğuracak ilişkilerden! Hep güleçtir. Meselâ YAŞANTI şiirinde bu özelliğinin yankısını buluruz. Kadınca kaprisleri olmaz olur mu...

— Kızınızın da bir sanatçı olmasını diler miydiniz? Hangi alanda?

— İşıl'ın özellikle müzik alanında, piyanoda başarılı olmasını dilerdim.

— Doğal yaşam gıdaşatımıza Bn. Aktan'ın şiir tutkusu olumlu ya da olumsuz bir etki yapıyor mu?

— Eşim şiir yazmaya çocukça yeltenişleri ötesinde, evlendikten sonra başladı. Ve yıllarca sürdü bu birikim. Amatörce. Diyeceğim, bu yönden evliliğimizin bir etkisi yok bence.

— Yine öz beğeni açısından tüm sanat dallarında sevdiğiniz, önemsedığınız sanatçılar?

kuytu
FERİHA AKTAN

Ş İ İ R L E R

10 TL.

Desenler :

Metin Eloğlu

★

Güney Yayınları : 4

"Aktan"lar

— Öğrenciliğimden beri sevdiğim başında Dostoyevski, Gorki, Gide, Oscar Wilde gelir. Müzikse, öncelikle Liszt...

— Eşinizle unutamadığınız bir anı?

— İstanbul'da evlenip tezi tezine Edremit'e gittik. O zamanlar Edremit'in iskelesi olan Akçay'a vapur yanaşır. Heyecandan olacak, seve seve yaptığımız yepyeni paltomu vapurda unuttuğumuz.. Aştan mı? Hâlâ unutamadığıma göre..

DALTON TRUMBO

S Ö Y L E Ş İ

Kaldır aydınlık gözlerini sevdiğim
Bakıver derinden şu uzaklara
İşte, onlar diye ünlediğim durmadan
İşte bütün gündoğumların altında
Orada ışık ışık kıvıldağan
Gelecek kuşaklar diye bellettiğim sana
İşte sabahların buğusunda arınmış
Büyüyen bir direnç öpücüklerde

An geldi biz de korktuk
An geldi bırakıldık yalnızlığa
Karanlıklar belki ürküttü ellerimizi
Ama o ulu sıcaklık gene belirdi
O gerçek dostluklar ısıttı yüreğimizi
Onların varlığıydı sevgilerle yücelen
En yüce renklerde onlardı pırıl pırıl
Bütün dillerde onların adı
Birlikteydik kutsal bölümlerde
Ve avucumda ellerin oksar parmaklarını
Uzaklarda, seninle ellerim.

Türkçesi : Engin Aşkın

Dalton Trumbo, ABD filmciliğinin en ünlü senaryo yazarları arasında yer alıyor. 1905 yılında doğan Trumbo, ülkesinde daha çok bir oyun yazarı olarak tanınmaktadır. Çeşitli romanlar ve şiir kitapları da yayınlamış olan tanınmış sanatçı, sayısız filmin senaryo yazarlığını yapmış ve ilk kez 1957'de, "The Brave One" adlı kendi yönettiği filmle, Akademi ödülünü almıştır. "Spartacus" ve "Exodus" gibi, sinema sanatını etkileyen önemli filmlerin senaryo yazarlığını yapmış olan Trumbo, "Johnny Got His Gun" adlı kendi romanından geçen yıl beyaz perdeye aktardığı eseriyse, bu dönemlerde, sinemaseverler arasında derin yankılar uyardırıştır. (E. A.)

A F A C A N

Kemali ÜGÜTÇÜ

Desen : M. Niyazi Bayraktar

— Karıcığım, akşama misafilerimiz var. Çok eski bir dostum, aynı zamanda çok da severim kendisini. Uzun yıllar var ki birbirimizi görmemiştik. Dün eve gelirken yolda rastladım. Sarıldık, öpüştük. Ayaküstü eski günleri konuştuk. Evlenmiş. Bir de çocuğu olmuş, erkek. "Sorma, bir zeki, bir zeki ki, cin gibi!" diyor. Akşama davet ettim. Yemeğe gelecekler. Ona göre öteberiyi tedarik et, iyi bir yemek yap.

— Eh, öyleyse cüzdanın ağzını aç bakalım!

— Ne demek o? Yetmez mi evdeki yiyecekler yani?

— Yeter mi canım. Onlar ancak bize göreydi. Hem pek eften, püften şeyler onlar. Madem eski bir arkadaşın, sofran biraz da zengin olmalı, değil mi?

— Aslansın be karı. Bilirim beni çok düğünürsün. Peki öyleyse ne istersen yap. Aklıma gelmişken söyleyeyim, bir de büyük rakı aldır..

— Bir sürü lâf ettin ama, paranın yüzünü göremedim. Şöyle bir yüz lira ver de, gerekeni aldırayım.

— Yüz lira mı? Delirdin mi sen yahu? Zaten ay sonuna geldik..

Karısı lâfı tamamlamasına fırsat vermeden:

— Hem iyi şeyler yap diyorsun, hem de geçmişsin karşına ne çok para diyorsun. Bilmiyorsun ki herşey ateş pahasına. Et desen yirmi lira. Herhalde bu kadar insana bir kilo et yetmez. Rakısıymış, mezesiymiş, ekmeğiymiş.. Yüz değil, iki yüz bile az ya neyse..

Adam öfkeli öfkeli mırıldanarak cüzdanından birkaç tane kalmış yüzlüklerden birini çıkararak karısına verdi ve ekledi:

— Artarsa bana getir!

Kadın, lâhavle çekti. Ne anlayışsız insanlardır şu erkek milleti be. Ellerinde bir imkân olsa, erkek milletini bir zaman için kadın yapar, onlara bu işin ne kadar zor olduğunu göstermeye çalışırdı.

Pencereye gitti ve oğlunu çağırdı. Oğlan oyundan çağrılmanın öfkesi içinde annesine çıktı:

— Ne oldu yine be! Tam da oyunun en güzel yerindeydin.

Anne:

— İt gibi cevap verme de, git kasaba et al.

— Ben ne anlarım etten? Sen niye almıyorsun?

— Gelirsem alırım seni ayağımın altına ha. Eşek kafalı. Bacak kadar boyuyla karışık veriyor bir de!

— Almayıcağım işte!

— Demek öyle. Peki, ben de seni babana söylemezsem..

Araya baba lâfı girince, çocuk çaresizlik içinde annesinin söylediklerini almak için kasaba yollandı. Kasaptan da nefret ediyordu. Ne zaman gitse: "Ablan nasıl?

O niçin gelmiyor? O gelse daha iyisini veririm?" gibi lâflarla canını sıkıyordu. Bu yüzden kasaba gitmeyi hiç sevmiyordu.

Kasap, kapının önünde, yanındaki dükkanın sahibiyile tavla atıyordu. Erol'un geldiğini görünce:

— Vay, ablası güzel! Et almaya mı geldin?

Erol, ters ters baktı.

— Birbuçuk kilo pırzola ver!

— Vay, ne bu çalım yahu böyle? Ne yaptık yani? Altıtarafı ablası güzel dedik, o kadar. Ne var bunda kızacak, bozulacak? Güzele güzel demek sevaptır evlâdım!

— Benim ablam güzel değil. Hem sana ne onun güzelliğinden?

Erol oldu bitti kızardı ablasına. Neden abisi olmamıştı da, ablası olmuştu sanki? Ne zaman ablası ile bir yere gidecek olsalar, burunlarından gelirdi.

— Yavrum!

— Allah: özene bezene yaratmış sanki. Şu defransiyele bak!

— Ya ayvalar! Şerefsizim gel ye beni diyor sanki.

— Bacaklar desen birer sütun, Ayasofya'ninkiler halt etmiş yanında.

—

—

Erol bu lâflara kızar, deli olurdu. Lâf atanlara döner, küfreder, ablası mani olmasa, üzerlerine bile yürümeye kalkardı. Fakat ablası mani olur, yollarına devam ederlerdi. Ayrıca mahallelerinin gençlerinin ablasına tutkun olduklarını ve ablasının da bunlardan biri ile konuştuğunu duymuştu. O gün hırsla eve gelmiş, soluğu ablasının yanında almıştı.

— Duyduklarım doğru mu kız?

Abla gayet sakin:

— Doğru olan ne ki? demişti.

— Veysel ile konuşuyormuşsun!

— Konuşuyorsam konuşuyorum, sana ne?

— Ne demek bana ne? Seni anneme söyleyeyim de görürsün. O da babama söylesin, güzel bir dayak ye. O zaman aklın başına gelir.

Abla bu tehdit üzerine birden yumuşamıştı:

— Şeker kardeşim benim, söylemezsin

BİR KUŞLUK VAKTI DÜNYA

Bir kuşluk vakti pencereyi açtım
Dünya canlıydı, sıcaektı
Taze ekmeçler gibiydi yaşamak
Dilim dilim kestim
Sebil ettim yaşama sevincimi
Yedik içtik
Güle-oynuya!..

Şahinkaya DİL

PEYZAJ

Ellerin ellerime değince
İlkyaz fıskırıyor topraktan
Mor salkımlar içinde

ANIL MERİÇELİ

değil mi?

— Söylüyecğim işte, görürsün sen.

— Bak seninle anlaşalım. Şayet söylemezsen seni hafta sonunda sinemaya götürürüm.

Erol sinema lâfını duyunca, bir anda sakinleşmişti. İş garantiyeye almak istedi.

— Sinemada bana dondurma alacak mısın?

— Tabi alacağım.

— Çıktıktan sonra leblebi?

— Leblebi de...

— Her istediğim şeyi alacak mısın?

— Eve hiçbir şey söylemezsen, istediğin herşeyi alırım. Oldu mu?

— Oldu.

— Söylemeyeceğine dair yemin edebilir misin?

— Ederim tabi.

— Et de görelim.

— Şayet söylersem, Allah baba da benim iki gözümü kör etsin, Tamam mı?

— Tamam. Şimdi git ve bir daha da Veysel'in lâfını etme.

Böylece bir sinemaya tav olmuştu. O günden bu yana ablasının gizli saklı şeylerini hiç kimseye söyleyemiyordu. Çünkü yemin etmişti bir kez. Çarpılırdı söylerse. Daldığı hayalden kasabın sesiyle kendisine geldi.

— Ablan Veysel ile konuşuyormuş, doğru mu?

Yeniden öfkesi kabardı.

— Ne bileyim ben. Şu eti ver de gideyim artık.

— Helâl olsun Veysel'e.. Lâf aramızda fidan gibi delikanlı hani, kızların rüyalarının erkeği..

Şayet eti sarıp vermemiş olsaydı, Erol çoktan bir küfür salıyacaktı eti almadan gidecekti. Eti aldı, koşar adımlarla evin yolunu tuttu. Fakat kolay kolay kurtulamayacağını anlamıştı. Sirasıyla manav ve bakkala yollandı. Her seferinde de birbirini ardına küfürleri sıralıyordu. O günü zehir olmuştu. Öteberiyi teslim etti. Tam giderken annesi:

— Haydi gel artık, hava kararıyor. Akşama misafir gelecek. Git de elini yüzünü yıka.

— Bana ne misafirden, biraz daha oyun

ARANIŞ

Bıraktım yollarda gölgesi
Ellerim bir umuda takılı kaldı
Gerindi duygular uykudan yoksun
Esniyor atlar zamanın iplerinde
Pıslatılar kulağıma yapıştı günlerle
Bir gürlüğe çevirdi rüzgârı yolundan
Merdivenlerde taşlar yoruldu
Uzaklar uzaklaştı gittikçe.

Rauf AYBEY

oynamak istiyorum.

— Gel diyorum sana, hava kararı baksana.

— Bütün arkadaşlarım dışarıda, girmeyeceğim işte!

Kadın kocasına seslendi.

— Mehmet, söyle oğluna girsin içeri. Alacağım şimdi ayaklarının altına ha!

Mehmet bey tatlılıkla :

— Erol, oğlum, haydi gel artık.

— Ama baba, baksana Ahmet, Hasan dışardalar!

— Gel haydi misafirler gelecek akşama.

İçinden misafirlerin gelmişine okkalı bir küfür savurduktan sonra içeri girdi. Misafir gelecekti. Ona neydi! O mu ağırlyacaktı sanki misafiri? Tam da sokakta bir oyuna daldığı zaman misafirin geleceği tutardı zaten. Ayaklarından lastikleri çıkarıp, odaya girdi. Tam divana oturmuştu ki, annesi bağırmağa başladı.

— Ulan, o pis ayaklarınla mı oturuyorsun. Git yıka da öyle otur.

Söylene, söylene gitti, ayaklarını yıkadı. Yüzüne şöyle bir su serptikten sonra odaya geçti. Divanın altından bir Tommiks aldı. Okumaya başladı. Bir ara canı su istedi. Ablasına seslendi :

— Abla su getir!

— Kalkta al!

Tehditkâr bir tavırla :

— Sana su getir dedim!

MUSTAFA KEMAL ÜZRE

Ben Merzifonlu Osman Oğlu İsmet
Anamın adı Maviş
Havza yirmi kilometre ötede
Havza kaplıcaları bir sıcak akar
Mustafa Kemal Üzre.

Babam çarıklarını doğramış
Milli Mücadelede
Kaynattığı çorba suyuna
Ben şimdi oturmuş
Yüreğimi doğruyorum
Aya gidirmiş insanlar
Merihe gidirmiş
Mustafa Kemal üzre.

Sen geleceğim, ümidim, ışığı
Kentimin, köyümün ses bayrağı
Yirmi yaşım, güneş başım
Makinam trik trak
Fabrikalarda bacam
Altıterim kamyonlarda taşınan
Tanyerinden uzanan
Çiçekli devrim dalım
Mustafa Kemal Paşam.

İsmet SEZER

Abla yine oralı olmadı. Bunun üzerine Erol :

— Getirmezsen fena olursun ha! deyin-
ce, abla ne söylemek istediğini anladığın-
dan, bir bardak suyu hırsıyla getirdi. Öf.
keyle :

— Serseri, bir de tehdit ediyor. Pis şey.

— Pis sensin.

— Hayır sen, sokak çocuğu nolacak.

— Ben sokak çocuğuysam, sen de...

— Ben de!

— Aman, hiç işte!

— Ne demek hiç?

— Hiç işte canım.

—

—

Abla yutmamıştı ya, yutmuş göründü. Mutfakta yapılacak bir yığın işi vardı. Bununla mı uğraşacaktı şimdi.

Misafirler geldiğinde yemek masası elden geldiğince donanmış, hazırlanmıştı. Ayakta bir iki lâf geveledikten sonra ev sahibi tarafından masaya buyur edildiler. Yemekte konuşmalar bir hayli neşeli geçiyordu. Lâf lâfı açıyor, lâf tütün tabakasını, derken yemekler sona eriyordu. Misafirlerin oğlu Savaş, Erolun yanında oturmuştu. Erol ise evlerine geldiği andan itibaren bu çocuğu tutmamış, gayet soğuk davranmıştı. Savaş da bunu anladığından Erolu sinir edici hareketler yapmaktan kaçınıyordu. Meselâ birinde elindeki çatal Erolun kucacağına düşürdü. Erol kızardı, sesini çıkarmadı. Hem nasıl çıkarabilirdi ki, misafir gelmişlerdi. Bundan sonra bir de su dolu bardağı Erolun üstüne dökünce, siniri iyice arttı. Artık için için kinle dolmaya başlamıştı. Fırsatını bir düşürecek olsa, ona gösterirdi.

— Baba, çiğim geldi! diye Savaş lâfa karıştı.

Erolun annesi :

— Erol, haydi kardeşini tuvalete götür, dedi.

Erol sinirini belli etmeden kalktı, tuvalete götürdü, Savaş :

— Lâmbayı yaksana!

Yaktı, tam giderken :

— Beni bırakma, korkarım, deyince Erol :

— Başka, bir de çiş tutayım mı?

İçerde mahsus oyalandı. Erolun canı sıkılıyordu. Nereden gelmişlerdi. Gelsinler ama, çocuklarını eve bıraksınlar.

Savaş içerden sinsi sinsi sırtarak çıktı. Odaya girdi. Erol lâmbayı kapatırken gözü içeriye takıldı. Duvarda Savaşın adı yazılıydı. Buna çok içerledi ve "Eşşekoğlueşek!" dedi.

Yemek bitmiş, misafirleri oturma odası.

KARA TUTKU Ferzan Gürel

— öyküler —

750 Krş.

yeni çıktı

Güney Yayınları : 5

Filim⁷¹

SİNEMATEK'İN
AYLIK YAYIN ORGANI

Sıraselviler No : 65 Taksim/İst.

ATATÜRK

Bir ulusça güçtür
Denizlerden gökyüzüne açar;
Salkım saçak bir buluttur ATATÜRK
Toprağı suya özlemlerimle
Türkiye'm üzerine yağar...

Yağmur sonunda berektir
Serilir tohum ekilmiş toprağa;
Bitmeyen bir güneştir ATATÜRK
Başakların aydınlığı vurur bozkıra,
Vurur dağa...

Hüseyin ATABAŞ

na almışlardı. Savaş canı sıkıldığından kıpırdanmaya başladı. Sağı karıştırıyor, solu karıştırıyor, bir şeyler deviriyor, kırıyor. Sonunda divanın altını kurcalarken Erolun Tommiks Teksas ciltlerini bulmuştu. Adam gibi baksana ya. Bakar mı? Kitabın birine bakarken yırttı. Diğerlerini dağıttı. O işten de sıkıldıktan sonra sıra Erolun oyuncaklarına gelmişti. Tabii sağlam kalanları pek ender oluyordu.

Erol, taşıdığı kinle çocuğa dolu dolu bakıyor, şu an eline bir geçse nasıl ellerini koparacağını, dayaktan geberteceğini düşünüp durukken aklına bir plân geldi. "Şimdi hapi yuttun işte velet" dedi ve dışarı bakkala gitti. Bakkaldan kocaman bir çikolata aldı, döndü. Savaşın yanına çağırıldı.

— Savaş, gel benimle içeri gidelim!

Berberce içerideki odaya gittiler. Cebindeki çikolatayı çıkarıp gösterdi. Çikolata, tadan bir parça koparıp ona verdi ve arkasından suratına okkalı bir tokat vurdu. Çocuk ağlamaya başlarken bir parça çikolata daha verdi. Çocuk ağlamasını kesince bir tokat daha, yine çikolata, tokat, çikolata derken Erol bir hayli rahatlamıştı. Ama hızını alamadığından vuruyordu, vurduka da rahatlıyordu.

OGULDAN OGULA

dinle oğul bak
gözleri celdi beni ilk kez maviliğinde
bakışı evrenin bir yerine düşey
kır atında öyle bir görkemli ki
kocatepe'de dumlupınar'da sakarya'da
bitmeyen bir utku yırıydı dudaklarında
"yürüyelim arkadaşlar ileri"

dinle oğul bak
gün ışığıydı doruklar çöküntüsünde
bir sis gibiydi / barut oturdu tepelere
sakarya inledi özgürlük omuzuna
atlar devrildi top arabalarıyla güneşe
güneş o'ydü oğul o

dinle oğul bak
kursun yağmuruyla yıkandı
ölümsüz bir zamana tutsak oldu zaman
duruldu kanlar / seğırtti
görüşünü orduları o'nun

ve bizim güleçli gözler

dinle oğul bak
tüyere böldü uykusunu / kasımlar
karardı soluk soluk / devrimciliğinde
halka inen / gelişinde . gösterisinde
- gidişinde . / güldü topraklar kazanıma

ertuğrul oğuz

ÇİZGİ

hep yarım düşünürken döllenirim
durmaz arabalar dolusu başaklar yayarım harmanlara
ak güvercin sürüleri geçer gibi geçer askerler
bire başak sokup torbalarına

ağaç gölgelerine vurgunum hanidir
tenim pul pul muştı uzak çağlara
bir zaman geçimdir savaşlardan bilemezsiniz
ölümler namlu ağzlarına

sarı saçlarını kurşun tarar çocukların
ben tutmuş tohumlar atarım yarınlara
ah bir öğrenebilsem ben nasıl çizer resmi
durmaz insan yüzü çizdim utanç duvarlarına

Tayyibe KARAGÖZ

Adını bilmediğim kentlerde büyüdü yalnızlığım
Oysa en sonuncusu değildi bu kaçış
Kumsala ismini yazdığım bir akşam
Rüzgârlar taşıdı şarkıları
Şimdi kaldığımız yerden başlıyorum...

Buruk yaşantılarda kurudu gözyaşım
Üstümüzdün baharlar geçti kaç kez,
Kimbilir kaçını sokakda bizim aşkımız
Ellerin nerde, gözlerin nerde kimbilir
Adını bilmediğim kentlerde kaldı sevişmemiz...

Herseye kaldığımız yerden başlıyorum
Gözlerimi kapatıyorum karanlıklar üstüne
Tutup mavilere şiir yazıyorum
Dağaların Aşyan'da köpürdüğü bir akşam
Geçmiş seninle yeniden yaşıyorum...

Piyale GÖNÜLTAS

İzlediğimiz Sergiler

Oğuz Sami SEZEN

Yeni çağında açılan ilk sergiler epey ilginç olmalarına karşın, gereken ilgiyi sağlamadılar denebilir. ŞEHİR GALERİLERİ Eylülle kapılarını, duvarlarını açtılar ya, öbür özel galeriler daha üşengeç davranıyor nedense. Diyelim GALERİ 1'den çıt çıkmadı henüz. Yine o şaşmaz "kadro"sunun yapıtlarını mı bekliyordur, nedir!

Bu arada sevindirici bir olay, Ankara'da, SANAT adlı ve salt "plastik" sanatlara eğilen bir derginin yayın yaşamına atılması oldu. Daha ilk sayısını gördüğümüzden ön yargılara, eleştirilere girişmiyelim Umarız ki bu çizgide olumlu bir yaşama olanağı bulur. Derginin ilk yazısında Nv. rullah BERK'in bu tür yayın girişimleri üstüne dosdoğru bir değerini var; ilginç bölümlerini aktaralım: "... Yıl boyunca açılıp kapanan sergiler, kabaran ressam ve heykeltıraş ordusu beni aldatmıyor, Resim sergisi değil, resim sevgisi arıyorum memlekette, Türkiye'de plastik sanat hayatı, ekleme bir uğraşı, maddeye sürülünce onu parlatan, ama iç tabakalarına giremeyen bir cilâ gibi köksüz... Kitapımız olmadığı gibi, dergimiz de yok sayılır plastik sanatlar üstüne. Birkaç yıldır çıkan piyasada satılmıyor, abonelerine dağıtıyor. Bas kısırları yüzbinlere ulaşan günlük gazeteler, dergiler; bütçelerinin yüzde birinde bile plastik sanatlardan sakınıyorlar. Caz müziğine, şarkıcılara, sinema ve tiyatro aktörlerine, dansözlere, seks romanlarına, kara dizilere ayırdıkları haftalıklar, çeşitli yayımlar arasında plastik sanatçılarımıza bir kösecik bile veremiyorlar." Bu yakınlıklarla sürüp gidiyor N. Berk'in haklı yazısı. Bize düşen şimdilik, bu güzelim derginin duyurusu, Adresleri şöyle: SANAT Aylık Güzel Sanatlar Gazetesi - Yönetim Yeri: Güz sk, Kütüphaneçiler apt, 15 A/2 Kavaklıdere, Ankara, Yıllık abonesi 30 TL.

Gelelim geçen ayın görebildiğimiz 3 sergisine :

SENYE FENMEN

Taksim Sanat Galerisi'nin girişindeki bu yeni sergisiyle, Bn. Fenmen, sanatsal bir atılımını muştulamıyordu. Özellikle "seramik" çalışmalarını sunar gibisineydi. Yıllar önce yaptığı tabloları da kapsayan bu gösterisinde dikkati çeken yön şuydu denebilir: Belki de ilk kez, büyücek bir tabloda kesin "figüratif"i deneyişti. Ki bu başarılı deneyinin küçültülmüş, renksizini sayfalarımızda göreceksiniz. Elbet "merak"la izleyeceğiz sanatçının öte sanatsal serüvenini...

FİKRET KOLVERDİ

Dopdolu bir sergi, belli ki uzun yıllardan birikim. Ne ki, tüm özelliklerine karşın, bir "kişilik"i yansıtmıyor bu ürünler, B. Kolverdi tutturmuş İstanbul'un kıyı-köşe sokaklarını; sanki, gönola, bunların yerinde yellere esecek gibisine... Resim'leyiş düzeninde de bu tutkusuna aldandmış denebilir; renk-biçim-istifleme karmaşasında yitiyor etkiyel yönü yapıtlarının. Sergiyi gezerken bir usta fotoğrafçımız; anısmadan edemiyorsunuz: Ara Güler'i.

BELMA ARTUT

18 yapıtıyla gerçekten başarılı bir çalışma topladı. Hele, Picasso'yu, Bon-

Resim: Senye Fenmen

nard'ı, Denas'ı, bizden de Kocamehi'yi, T. Erol'u anısmatmıyanlarıyla. Bu yargı bir kınama değil, ille de kendi olabilecek bir özlü sanatçıya kendi açımızdan bir sitemcik, Özellikle "görünü" türünden yapıtlarında belirginleşiyor sanatçının gücü, kişiliği. Sarı-boz renklerle biçimlediklerinde; anlamı-yoğunlaştırabildiği oranda. Görebildiğimiz ilk sergisi bu; dile, riz, öbürlerinde kendince o duyarlı, bilinçli hamuru daha titizlikle yoğurur.

ÖTEKİ SERGİLER

Şehir Tiyatrosu sanatçılarından Rauf Ulukut, çizgileriyle, "Bizim Tiyatro Mahallesi" adını verdiği sergisini Yeni Komedi Tiyatrosu fuayesinde açtı.

Taksim Sanat Galerisi'nde "Onlar Grubu"ndan sonra, yine "Donanma Cemiyeti" yararına Işık Lisesi Galerisi'nde bir sergi daha açıldı: Prof. Ayetullah Sümer'in başkanlığında düzenlenen sergi, Türk klâsiklerinden derlenmişti.

Taksim Sanat Galerisi'nde, Başkanları Gürdal Duyar ile birlikte 18 üyenin katıldığı Türkiye Yüksek Heykeltıraşlar Cemiyeti'nin toplu sergisi 4 kısım'a dek sürecek.

Beyoğlu Şehir Galerisi'nde iki desen sergisi: Ülkü Özkaya ile Kıymet Nurkan'ın; Ceyda Görk'ün şiir; Mustafa Turgut Tok'ad, Çölbey A. Gökdemir, Mehmet Arpacık ve Kemal Alpuğan'ın resim sergileri vardı.

Olgunlaşma Enstitüsü'nde H. Cahit Derman, Yapı Endüstri Merkezi'nde Muzaffer Bekem, Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'nde Ertuğrul Oğuz Fırat ve Harbiye'deki Modern Galeride İno Arditi ve Selâhattin Teoman resimlerini sergilediler.

Basın: 00630

Güney: 158

mektup

7. sayfadan
çalışıyor. Kadın başıyla sokak sokak dolaşıp sabun, zeytinyağı satıyor. Yemeğini getiriyor sana, cep harçlığını veriyor. Karnın tok, sırtın pek, çalışıp da n'apacaksın sanki? Bir hafta sonra başlarsın yoruluyom, dizlerim ağrıyor demeye. Ben malımı bilmez miyim? Seviniyorum bile. Yıllardır çok dinledim senin iş bulma haberlerini. Borç harç açtığımız dükkânı batırdın. Defteri yitirip tahsilardan atıldın. Mektep medrese görmüşlüğün de bi işe yaramadı. Ayakkabı tamir ederim dedin, dükkân açtık. Hırslızın götüremediği tuğu, çekici de sen sattın. Ben seni bilmez miyim? Şimdi fırıncılık yapacağın dersin inanır mıyım?"
Düşünmeyi bırakıp konuştu :
— Bunu da hayırsıyla becerirsin İshallah.. Hiç aklım kesmiyor bu işten ekmek yiyeceğimizi..

Adamın bakışları bulandı,
— Niye alay eder gibi konuşuyorsun? İş iş diye başımı beynimi yedin. Buldum işte!. Şimdi de kalkmış bana..

— Hadi bakalım yüzünün akıyla yap şu işi de utandır beni. İki gün geçince çalışamayacam diye çıkıp gelme.

Adam kızdı, başını iki yana salladı.

— Kör şeytan kör gözüne nalet olsun... Yediği boka bak sunun!..

Canı sıkılınca acıkmışlığı geldi aklına. Artık iş bulmuştu, gerine gerine kafa tutabilirdi. "Yemek pişmedi mi daha?" "Görmüyor musun ayıtlıyom işte fasulyeyi!.." "Karnım zil çalıyor sen daha fasulye ayıklıyorsun.. Çabuk ol!.." deyip odada dolaştı biraz. Sonra söylenmeyi sürdürdü.

— Ev kadınlığıyla hiç alâkan yok senin.. Vallaha baş-

kâ bir erkek olsa, tutuğu gibi kapı dışarı eder seni..

— Beş paralık bir iş buldun ya konuşursun artık. Erkekliği ni yap, evine bak da ondan sonra kapı dışarı et sen de beni.. Akşama kadar yorulduğum yetmezmiş gibi bir de sen yap herif. Yetmedi elin ağız kokusunu dinlediğim.. Allahın var mı senin, Allahın? Vicdanın da mı yok?

Durdu biraz. Sonra gene konuşmaya başladı.

— Yaparsın sen. Allah sana başını kaşıyacak tırnak vermesin. Yaparsın. Evden de kovarsın, siktir de edersin. Değinecek çöplüğün olsa daha neler edersin sen, daha neler..

İki kız okuldan döndü. Oğlan en küçükleriydi. Sokaktan dönememişti daha. "Çağırın şu oğlanı, yeter sokaklarda kızı kırık it gibi dolaştığı.." dedi kadın, "iki ekmek alsın da gelsin."

Adam, kızlarına işini anlattı. Analarından yakındı biraz onlara. Kızlar iş haberine çok sevindiler. Büyüğü kalktı ayakkabısını getirdi.

— Baba bana bir ayakkabı alalım n'olursun.. dedi. Bak ikisinin de altı delik. Ayağıma taşlar batıyor hep..

— Alırız kızım. Anam benim.. anamın adı. Gel bir öpüym seni..

Önce büyük kıza öptü adam, sonra da küçüğünü. O da entari istiyordu. Kâğıda çizdi entarinin şeklini.

— Bakkalın kıza aynısından diktirmiş. Otuz beş liraya çıkıyormuş. Ne kadar ucuz değil mi baba?

— Olur, aybaşında diktirelim..

Adam işini düşündü gene. Söylemediği bir şeyi anımsadı. Karısıyla yaptığı ağız dalaşını unutup ona seslendi. Çobuk kızav, çabuk unutturdu.

BOYACI MEMED

Desen : Metin Eloğlu

Çaltı dikenini sankim ayağındaki
Sek sek gider,
Dıkılmış da çöker başına
Pis bir evren.
Yükü boyunu aşkın
Taşır "ıh" demeden.

Beylerin pabuçları da boyanmasın mı?

AYTEN UYAN

— Pakize... Pakize.. Bak hele bir.. Günde üç tane de ekmek getireceğim eve. İyi değil mi? Ayda üç yüz liradan başka günde üç tane de ekmek!.

Kadın karşılık vermedi. Tencerenin kapağındaki ayıklanmış, doğranmış fasulyeleri tencerenin dibindeki erimiş yağın üstüne döktü, kapağı kapadı. Dönüp bakmadı bile adamın yüzüne. Öteki cimbızı istedi kızlardan. Sırt üstü yattı sedire. Küçük kız ayaklarını ovarken büyüğü, babasının kulaklarındaki kılları temizlemeye koyuldu. Adam gözlerini yumdu, düşlere daldı.

Daha sabah olmadan uyandı. Kalktı, Tıraş oldu. Sonra namaza durdu. Namazı bir süredir aksatmıştı ya, artık aksatmama niyetlendi. "Allaha şükür iş buldum. Bundan sonra ibadetime de hiç aksatmayım.." diye düşündü. Geçmiş namazlar için de yattı kalktı bir süre. Sonra ellerini açıp dudaklarını kıpırdatarak dua etti. Ötekiler uyanmadan sokağa çıktı. Daha o saatten belliydi havanın ne kadar sıcak olacağı. "Daha mayısın başındayız bu kadar sıcak. Temmuz ağustosunu nasıl geçecek ki?.. İt bağlasan durmaz buralarda ya, itler bizden daha değerli ki biz oturuyoruz. Cehennem bir parçası be burası! Karı aklına uyduk bir sefer. Yerleştik şuraya. Şu gecekondu ev olmasa çeker giderdik ya cennet gibi memleketime; satıyorum desen kim alacak? Alan

olsa kaç para verecek karşılığında? Bağlandık kaldık onun yüzünden, Bizim oraları da bir göresim geldi ki. Biraz para biriktireyim de, iki üç ay sonra söyle bir uzanayım oralara.."

Fırının kapısında acıktırıcı ekmek kokusuyla karşılaştı. Yutkundu. Bir şey yemedin çıkmıştı sokağa. Ocakçının yanına gitti doğru.

— Selâmünaleyküm usta.. Kolay gelsin.

— Aleyküm selâm, hoş geldin amca. Sen misin bizimle çalışacak olan? Akşam patron söylediydi.

— Benim.

— Hayırlı olsun.

Elini önlüğüne sılıp uzattı. Tokalaştılar. Osman Efendi yerine gitti, oturdu. Biraz sonra kalktı. İçeriye, hamurcuların yanına gitti. Tanıştılar. Acıkmayı iyice büyüdü. Yerine döndüğünde karşıdaki üzümçüye takıldı gözü. "Ocakçı iyi çocuğa benziyor. Ondan istemeli.. Çekmede yok mu ki?" Çekmeceyi açtı. Yok. "Ocakçıdan istemeli.. Kalktı ocağın önüne gitti. Pişmiş ekmekleri sıraladı bir süre. "Biraz sonra müşteriler gelmeye başlar ya o paraya de, kunamam." Tam isteyecekti, işkembecinin çırağı geldi.

— Sen yeni misin amca? On beş tane istiyorum bugün. Meraba Ali Usta.

Ocakçı yüz vermedi. Saydılar, on beş. Deftere yazıldı. Çocuk gitti.

— Ali Usta bana bir elli ku-

İSTİK MİSTİK MİS
İSTİK MİSTİK MİS
TİK MİSTİK MİS
MİS MİSTİK MİS
STİK MİSTİK MİS
İS MİSTİK MİS
MİS MİSTİK MİS
TİK MİSTİK MİS
MİS MİSTİK MİS

MİSTİK
SİNEMASI

BEŞİKTAŞ Tel: 46 15 14

KASIM 1971

1 KASIM :

- 1 — Sapıklar Odası
- 2 — Zorlu Firar

8 KASIM :

- 1 — Cehennem Bombos
- 2 — Çölde Kaybolan Çocuk

15 KASIM :

- 1 — Ölüm Limanı
- 2 — Ölüm Şatosu

22 KASIM :

- 1 — Seni Sevmeyeceğim
- 2 — Oyun İçinde Oyun

Güney : 159

SANATIN DİYALEKTİĞİ

Zühtü Bayar

Yakında Çıkıyor

"Yücel Yayınları"

ruş verebilir misin? Yarın veririm geri.

— Al amca, dedi adam, iki buçuk lira var. Al işini gör.

— Sağol, teşekkür ederim.

Üzümcüden yarım kilo üzüm aldı. Yarım da somun kesti. "Buyurun" dedi. "Afiyet olsun.." dediler. Kalkıp üzüm verdi ocakçıya. Sonra iştahla yedi.. "Akşama iki ekmeğe götürürüm artık. Yarım ekmeğe de öğlen yersem.." Bir de tütün sardı. Yavaştan bir türkü tutturdu. "Ben bir Köroğluyum, dağda gezerim.." Hamurcular tablalarla ekmeğe bezelerini getiriyorlardı. Ali Usta onları ocağın içine yerleştirip kapağı kapatıyordu. Pişen ekmekleri de Osman Efendi istif ediyor, gelen müşterilere satıyordu. Rafplar küfeler ekmeğe dolmuştu, Akşama kadar boşalacaklardı. İşler tıkırındaydı. Patron da gelip, paraları alacaktı akşam olunca.

Hava karardıktan çok sonra geldi patron. Çıkan ekmeğin sayısı, söyle saydıkları parayı karşılaştırdılar. Açık vardı. Para eksikti. Osman Efendi'nin zayıf yüzü iyice sarardı.

— Şart olsun ki.. dedi, vallahi de billâhi de ben almadım...

İki elini iki cebine soktu. Cep astarlarını dışarıya çıkardı. Elli kuruş düştü yere. İki tane yirmi beşlik, iki buçuk liranın artanı. Öğlen yemeği için de bir liralık beyaz peynir almıştı.

— Gelin üstümü başımı arayın dedi, suçlu bakışlarla.

— Onu demek istemedik dedi

patron yüzünün asıklığını değiştirmeden. Amma bu iş dikkat ister. Herifçiöğlü gelir sana, beş lira verir. Ekmeğini alır sonra da on liranın üstünü ister güzelce. Sen de uyursan verirsin, gider..

— Pekî şimdi n'olacak? dedi üzgün.

— Bi şey olacağı yok, Aybaşında hesabından düşeriz.

Adamın yüzü güldü bunu duyunca. Suçluluktan kurtuldu. "Aman hesabımdan kes de başka bir şey deme gözünü seviyim.."

— Bir de şey.. Sabah öğlen yarımşardan bir ekmeğe yedim..

— Eve iki ekmeğe götürürsün.. dedi patron.

Gitti. Yüzü gülmüyordu. Bir günlük geliri cebine koyup uzaklaşıyordu; yüzleri terli üç delikanlıyla şaşkın bakışlı yaşlı adam onun arkasından karışık duygular içinde baktılar. Ocakçı sövdü.

— İtoğl'it!, Yediğin ekmeği bile hesaba kattı Osman Amca. Sen de niye söyledin bilmem ki? Gözünü toprak bile doyuramaz bu itoğl'itlerin! Hepsî böyledir bunların. Kaç çeşitini gördüm ben Osman Amca. Anasından para alanını bile gördüm vallahi. Doymak bilmez bu pezevenkler!..

Adam üçüncü akşam olanları anlatmak zorunda kaldı. Gene açık vermişti. Eve ekmeğsiz döndü. Bakışları umutsuz, sesi ağlamaklı, Kapıdan girerken karısı ile burun buruna geldiler. Kadın adamın yüzünü görünce bir şeyler olduğunu sezdi. Yüzünü ekşitti.

— Nerde ekmekler?

— Yok!.

Düşte yürür gibi girdi adam. İçerideki odaya geçti. Bağırda odadan. Bir baş kaldırmaydı bu. Yazgisına, insanlığına, erkekliğine.

— Yeni beşliklerle onlukları birbirine karıştırdım herhalde. Ayıramıyordum onları. Yoksa başka türlü üç gün üst üste nasıl açık verilir? Gözlerim bulanık görüyor. Kaç sefer söyledim sana bi doktora gidilym diye...

— Orusbuluk mu edeydim seni doktora göndermek için herif? Para nerdeydi para? Çat, latacak bu herif beni vallaha.. İnadına konuşuyor yahu! Verem edecek. Ne sağlam orus buymuşum ki daha olamadım, geberemedim!..

Böyle deyip başını kötü kötü salladı. Sonra,

— Kahve köşelerinde tavla zarını iyi görürsün amma.. Ulan insan her şeyi karıştırır ya, parayı da seçemez mi be? Para işte, bilinmez mi hangisinin kaç kuruş ettiğini. Tu senin adamlığına!.. Hayatta erkek ben olacaktım ben!

— Kaç zamandır gözüm pa-

ra mı görüyor ki!.. Bir de tavla oynadığını söylüyorsun. Kahveye gidecek param mı oldu ki aylardır?

Adamın sesi titredi, gözleri doldu. Kadın sokağa çıkmaktan caydı. Terlikçinin karısı babası için mevlit okutacaktı, oraya gidecekti ya, artık içinden gitmek gelmiyordu. Kızlara seslendi.

— Kâğıt kalem getirin bana!

Büyük kız ayağıyla oğlanı dürtükleli.

— Git lan bakkaldan bir zarfla kâğıt al da gel. Gene mektup yazacak, cevabı gelecekmis gibi. Yazar yazar gönderir..

Oğlan omuzlarını oynattı.

— Bana ne... Kendin git..

Öteki, küçük kıza döndü.

— Bu it gitmez bacım, hadi sen al da gel.

Kız sessiz, durgun ayaklarını giydi. Onun da düşleri yıkılmıştı. Ablasına ayakkabı alınamayacağı gibi, onun da isteği entari diktileremeyecekti hiç. Umutları yerle bir olmuştu. Okula gene beş kuruşuz gi, dip gelecektirdi. Hiçbir zaman da paraları olmayacaktı öteki çocuklar gibi. Ana da artık iyice anlamış oluyordu omuzlarının taşıması gereken yükü yalnız taşımak zorunda olduğu nu. Bir başkasının yardımını umut bile edemeyeceğini. Baba ise artık son fırsatını da kullanmıştı. Başarısızlığı kesindi. Yüzünde bir damgaydı işe yaramazlık. Belki de ölmeden önce, son bir kez gidip göremeyecekti çok özlediği memleketini..

Kâğıt, kalem, zarf getirildi. Ana sedirin üstünde bağdaş kurdu.

— Kahve tepsisini de verin kız!..

Bir de kitap buldular. Dizin üzerine tepsiyi koydu. Tepsinin üzerinde kitap, onun üstünde de Kâğıt. Başladı yazmaya. Büyük oğlunaydı mektup. Başlık koymadı. Tarih de yazmadı. "Ömrüm böyle geçti, tarihe ne gerek?" diye düşündü.

"Yad ellerden bu garibe mektup gelmez. Çocuklarım halimi bilmez. Söyle felek benim hiç mi yüzüm gülmez?"

İçini çekti. Kalemin ucunu ağzına soktu. Isırdı. Düşündü biraz. Sonra yeniden yazmaya başladı.

"... Yandım anam yandım senin elinden. Sen de anlamazsın benim halimden. Bir kocaya verdin benden ister yardımı, hey Allahım yeter artık derdimi. Üç gün fırında ekmeğe sattı, geldi eve cilve yaptı. Her gün üç ekmeğe bedava, olduydu derdimde deva. Olacaktı ayrıca üç yüzlirası, tütüne gidecekti yarısı, eh yeterdi bize de gerisi. Üç gün boyu umutlu olduk. Sonra sarardık solduk. Yokluğu acaba biz canda mı bulduk?"

İçini çekti. Kalemin ucunu ağzına soktu. Isırdı. Düşündü biraz. Sonra yeniden yazmaya başladı.

"... Yandım anam yandım senin elinden. Sen de anlamazsın benim halimden. Bir kocaya verdin benden ister yardımı, hey Allahım yeter artık derdimi. Üç gün fırında ekmeğe sattı, geldi eve cilve yaptı. Her gün üç ekmeğe bedava, olduydu derdimde deva. Olacaktı ayrıca üç yüzlirası, tütüne gidecekti yarısı, eh yeterdi bize de gerisi. Üç gün boyu umutlu olduk. Sonra sarardık solduk. Yokluğu acaba biz canda mı bulduk?"

İçini çekti. Kalemin ucunu ağzına soktu. Isırdı. Düşündü biraz. Sonra yeniden yazmaya başladı.

"... Yandım anam yandım senin elinden. Sen de anlamazsın benim halimden. Bir kocaya verdin benden ister yardımı, hey Allahım yeter artık derdimi. Üç gün fırında ekmeğe sattı, geldi eve cilve yaptı. Her gün üç ekmeğe bedava, olduydu derdimde deva. Olacaktı ayrıca üç yüzlirası, tütüne gidecekti yarısı, eh yeterdi bize de gerisi. Üç gün boyu umutlu olduk. Sonra sarardık solduk. Yokluğu acaba biz canda mı bulduk?"

Alacaklılar verin diyor paramı, bir de onlar kanatıyor yarımı. Herkes kaçırırken önce haramı, bir fıkara biz m'oldük? Meğrersen acıyan yer, acıkan yer ayrıymış.."

Durdu. Gözleri dolu dolu oldu. Dudakları titriyordu. Yutkundu. Ortanca oğlunu anımsadı, askerdekini. Onu da yazmalıydı.

"... Askerdekinden de haber gelmez, büyüğü de halimi bilmez.."

"Bilmez... Bilmez.." Diye söyledi, kalemi bir daha ısırdı.

"... Söyle felek neden şu yüzüm gülmez? Yandım anam yandım senin elinden. Beni bu hüllere sen getirardin. Bütün acıları başıma bitirdin. Oğlan büyüttüm de bıyık yetirdim, kınamayın dostlar ben beni yitirdim.."

Gözleri ıslandı. İçini çekti gene. Sürdü yazmayı biraz sonra.

"... İki satır yaz ne olur, be! ki gönülüm şifa bulur. Siz de ana olarsınız, çektiğimi bilirsiniz. Ananızın işte budur işi, kalmadı gözünde yaş. Söyleyin bana evlatlık bu mu? İsteyin vereyim size kolumu, sizin için sarpa sürdüm yolumu.

Yazıyorken hem, ağladım hem güldüm. İnanma anan asıllı gülmez. Ağlanacak hale güleriz, belki gelir diye mektup bekleriz.

Gözlerinden öperim oğlum. Hüdaya emanat ettim seni. Anan Pakize.."

Yazdıklarını bir daha okudu. Bir daha içini çekti. Rahatlar gibi olmuştu biraz. Islak gözle, riyle çocuklara baktı. Bir şey söyleyecek gibiydi. Ama söylemedi. Zarfın kapatılacak yerini yaladı. Kapattı. Üstünü yazdı. "Aman mektubu attırmaya beni göndermesin" der gibi, oğlan sokağa kaçtı. Büyük kız helâyaya girdi. Küçüğü onun ardından sıraya geçti. Odada çit yoktu. Ana boşluğa bakıyordu...

ÇIKTI 10 LIRA

YEDİTEPE YAYINLARI

OKUYUNUZ

YEDİTEPE YAYINLARI

TÜRKİYE GARANTI BANKASI A.Ş.

KURULUŞU : 1946

Sermaye ve ihtiyatları yekünü :
80.000.000. — lira

YURT İÇİNDE 163 ŞUBE

TASARRUF MEVDUATINDA HARBIYE VE
FENERBAHÇE'DE TAM KONFORLU APART-
MAN DAİRELERİ VE ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ

GARANTI BANKASI

Güney : 160

damlıya
damlıya
göl

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyetidir

Güney : 161

YEDİTEPE DERGİSİNE

ABONE OLUNUZ . ABONE BULUNUZ

P. K. 77 — İstanbul

Güzellik banyonuz için

kullanınız

*Puro, sizi daha genç,
daha güzel gösterir...
Puro, cildinize,
hayranlık yaratan
bir cazibe verir.*

Bol köpüklü - Nefis kokulu

PURO

SİZİN ÖZ MALINIZDIR

Güney : 162

Veni Ajans : 5053

bütün tasarruflarınız için

HER YERDE HER ZAMAN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ZİRAAT BANKASI

Basın : 60659 - A 20178
Güney : 163

Uçarı'nın Şiirleri

Ercüment Uçarı yeni yayın mevsiminin ilk şiir kitabını çekici, özenli bir kapak içinde çıkardı: "Albatros Adı Bir Gün Gelecek". Bu, yirmi yılı aşan bir süredir çeşitli dergilerde adını duyuran Uçarı'nın beşinci şiir kitabıdır. Onun uzun şiir çizgisi, şiirimizin çoktandır geçirdiği yenilenme, olanaklarını genişletme uğraşlarına koşut, ilginç bir arayışı yansıttığından burada topluca gözden geçirmeyi yerinde buluyoruz.

Cümbüşbaşı (1958) adlı ilk kitabında Uçarı, yeni şiir akımının başlangıçtaki çok yaygın teması, ortak duyarlığı durumunda olan yaşama sevincine, yeryüzü mutluluğuna kendi özellikleriyle katılıyordu. Evrene değişik bir açıdan bakma isteğindeki bu ilk şiirlerinde o güzelim denizleri, pul pul balıkları, ele avuca sığmaz kızları, rüzgârları ile engin bir İstanbul tutkusuna koşuşup duruyordu. Birçok ozanlarımızın yerel bir ilişkiden soyutlayarak işledikleri yaşama sevincini o, doğup büyüdüğü kentten havası içinde duyurmuştu. Oldukça duyarlı, devingen ve renkli bir anlatımla coşkun bir yaşama cümbüşünü, güzelliklerini, sevincini - o ekmeğ elden, su gölden günlerinin kaygısızlığıyla kendine özgü bir açıdan yansıtmak istiyordu. İlk kitabından aldığımız şu dizeler Uçarı'nın şiire giriş döneminin küçük bir örneğidir:

"Oturmuş yavaştan dört yörene mavi / Aşılı fidanlar kedar tazeyim / O saçların o tel lerin o duvakların varlığı / Hani öpmek kadar güzel şey / Bu eski zaman masalı" (İstanbul'dan, sf. 45)

Uçarı'nın ikinci kitabı ET (1960), yer yer İkinci Yeni akımından esinlenen, bazan gerçeküstüci soyutlamalara, bir anlamsız ve bunalıma yorumlanabilecek imgeleri yerel motiflerle birlikte işleyen, değişik etkileri özgün bir derleyişle ortaya çıkarmanın çabasını taşıyor. İlk kitabından sürüp gelen yaşama sevinci yanında aşk özlemi ile cinsel tutku arasın-

da dolanan bir imgeler evreni çizmektedir.

"Bir suyum ben / En gerekli yerde en güzel bitki / Ya da bir güneş tostoparlak / Geceleri ay gibi" (Et'den, sf. 11)

Böylesi kendine özgü dizeler yanında düzyazıya açılan, dağınık imgeler yüklü bölümlere de rastlıyoruz bu küçük kitapta. Bu denemede Uçarı değişik etkileri, şiirinde özümleme uğraşında görülüyor.

Ozanın üçüncü kitabı, Kuyuda Yusuf (1962), İkinci Yeni etkisinin daha da aşırı ve açık bir uzantısı durumundadır. Behçet Necatigil'in bu kitap için, "Uçarı, şiirde cümleyi bütün bütüne kaldırmış, şiiri sözlükler antolojisi haline sokmuş" (1) deyişine hak verdiriyor. Fiile yer vermeden, sözcükler, isim takımları, tek tük isim - fiillerle başboş bir çağrışımlar yığını ortaya çıkarıyor. Bu kitabı üzerindeki bir açıklamada; Uçarı "o sözcükler ara-

sındaki gizli bağ, başdöndürücü birbiri içine geçme, erime ulu bir pota içinde, Kuyuda Yusuf'un yapısı burada başlar" (2) diyor. "Bu yapıda fiilin yokluğu eyleme en geniş at koşturma yeteneğini verdi. Hem Kuyuda Yusuf'un var olan düzen oyununu, onların birbirini kovalaması blip tükenmeden, hem bu kovalama kesik kesik sözcük zenginliğiyle. Bir de o sallanmayı, o yok olmayı, o kişiğünun o başboş umutsuzluğunu, bir yerlerde tutunma isteğini anlama gereğiyle izlenmeli" diye bu yeni davranışını savunur. Sa da, şiirde anlam, anlatım ve içerikten böylesine bir kopuş bir çıkmazın saptanmasından öteye gidemedi.

"Avlanırken Bir Korku" (1967), Uçarı'nın dördüncü şiir kitabıdır. Önceki kitabındaki çıkmazın etkisinden sıyrılıp daha dengeli bir imgeler ve duyarlıklar düzenine yönelmektedir. Bu imgeler kendi yaşantı-

ına, duysugal gerçeğine sıkıca bağlıdır.

"Gülcemal vapuru tatlı kükümler yağmurun ağız / kediler ıslandı açacın birinde a harfi / astılar kestiler bitirdiler yanımızda yok süvari gülleri" (Kedili Üsküdar'dan) gibi İkinci Yeni artığı değişler yanında tutardı, dengeli soyutlamalara, betimlemelere de rastlıyoruz: "kız gözlerini büyütüyor / yeniden dünyayı kuşatan saçlarını / bir eşkiya a. teşi uzaktan bir gürlü davulları çalınan / beyaz bir evden bize gelen kurşunlar" (Kurşanlar'dan)

Ercüment Uçarı, "Avlanırken Bir Korku" da beliren bu duysusal görüntüler düzeni ve soyut bir güzellik avelığı ile birlikte kendine özgü bir sesi de sürdürmek çabasındadır:

"Uç harf / çatısını çiziyor / kırmızı kiremitli bir evin / kan ve kalemle onarılıp / korkuyu yok eden bir çağda / fenikeller araplar türkler / umutlu bir portakalı büyüttüler / sapsarı güneş gibi / babilin asma bahçelerinde" (Aşk'tan) gibi Japon şiirlerinin yalın güzelliğini ansitan dizelerinde bu ses ortaya çıkıyor. Uçarı'nın yeni çıkan "Albatros Adı Bir Gün Gelecek" adlı kitabında yukarıda belirttiğimiz eğilimin daha açık örneklerini buluyoruz. Özellikle "Güz, Sabah mı, Kelimeler, Ölüm Bir Kuş" gibi dağınık çağrışımlardan şiirsel bir bütünlüğe ulaşan, bir anlam ve anlatım dengesini ilginç imgelerle sürdüren şiirlerinde yeni bir aşamaya vardığı görülüyor.

"güz bir hüznüdür" (s. 5), "yaz güzün bir hüznüdür" (s. 6), "kirpi ayaklarıdır gece" (s. 28), "özel bir kuştur bül-bül" (s. 46), "ölüm genel bir kuştur" (s. 74) gibi Cemal Süreya şiirlerinin yöntemini andıran tanımlamalarla ilginç imgeler, değişik ve devingen duyarlıklara açılan dizeleriyle kendini yenilemenin yollarını buluyor. Kendi yaşantılarına bağlı bireysel duyarlığının ve sürekli bir arayışın sesini oluşturuyor.

(1) Behçet Necatigil, "1962'de şiir'miz" (Varlık Yılığ 1963, sf. 22)

(2) Ercüment Uçarı, "Kuyuda Yusuf İçin" (Yıllık 1963 - Türk Edebiyatçılar Birliği, sf. 150)

Ahmet Köksal

AYAKÜSTÜ KİTAP TANITIMI :

Köklü bir Türkoloji tahsili, sağlam bir Anadolu geleneği samimi bir sanatçı kişiliği ile birleşerek Şair Halim Uğurlu'yu ve onun gerçekten başarılı eseri "Gökagra" sını meydana getirmiş. Halim Uğurlu şiire ve sanata hayatının tamamını vermiş, dil sorunları ile uğraşmış, klâsik edebiyatı da inceleyerek günümüz sanatına çok sağlam yolların gelmiş.

TRT 1971 tek şiir yarışmasında bileğinin kuvvetiyle birincilik alan Arkadaşımız Halim Uğurlu "Gökagra" kitabında şiiri özleyen, onu arayıp duran ve bu arada da hüsrana uğrayan XX. asır okuyucusuna gerçek bir sanat söleni veriyor. "Gökagra" aynı zamanda (1971 Türk Dil Kurumu) nun ve "Yeditepe" şiir armağanlarının en gerçek bir adayı. Sanatçıyı kutlarız.

Emekli Öğretmen Ferit Oğuz Bayır, 1924 yılında Foça'ya ilçeyi ısgalden kurtaran birlikle girmiş. O günden bu yana da kendisini "Eski Foça" ya adanmış, oradan dışarı çıkmamış. Arada bir ödevi dolayısı ile yapılan tayin ve ödevler onu maddeten çevrenin dışına götürmüştü de o manen daima oraya bağlı kalmış. Bu arada mesleği ile ilgili hiçbir yerde yayımlanmamış anılarını da vesikalara dayayarak toplamış, titiz bir çalışma ile "Köyün Gücü" kitabını meydana getirmiş. Köyentütülerinin bütün macerasını işleyerek bir ağıt niteliğinde dile getiren kitap büyük bir ibretle okunuyor. Öğretmen Ferit Oğuz Bayır, bütün tevazuu ve efendiliğine rağmen, aynı zamanda da akıcı üslubu ve yazarlık tekniği olan başarılı bir sanatçı. Bu kitap için ne söylenip yazılsa azdır. Cumhuriyetimizi kurtaran, kuran İstiklâl Harbi nesli, yeni yetişen umursamaz neslimize örnek olacak şekilde yurtseverlik mücadelesine devam edip duruyor. Ellerine sağlık aziz Hocamız. İsteme adresi : "Pansiyon : 1, Eski Foça"

Ayhan HÜNALP

güney güney güney güney güney güney